

“Riviernatuur is sterk en explosief”

Omgevingsmanager Annemieke van den Berg en boswachter Thijmen van Heerde vertellen waarom de herinrichting van de **Millingerwaard** zo uniek is. “Van heinde en verre komen mensen kijken hoe Nederland waterveiligheid combineert met zandwinning en natuurontwikkeling.”

Wat is er zo uniek aan het herinrichtingsproject van de Millingerwaard?

Omgevingsmanager Annemieke van den Berg: “In de Millingerwaard is het ‘omdenken’ over waterveiligheid en grootschalige natuurontwikkeling begonnen. De zand- en grindfabriek, die midden in het gebied lag, is verplaatst en het industrieterrein teruggegeven aan de natuur. Ook de samenwerking van Staatsbosbeheer met het bedrijfsleven is uniek. Een deel van de natuurontwikkeling wordt betaald uit de winning van zand en klei. De markt krijgt schone delfstoffen, de mensen

achter de dijk houden droge voeten en de natuur heeft er extra open water bij. Dat zijn waardevolle ontwikkelingen en goede voorbeelden van hoe je met slimme combinaties méér kunt bereiken. In de samenwerking met alle betrokken partijen laten we zien dat 1+1 soms echt 3 is.”

In welk stadium bevindt het project zich nu?

Van den Berg: “Onze doelstelling voor de waterveiligheid hebben we afgelopen mei gehaald. Toen werd de voormalige toegangsweg naar de zandfabriek doorgegraven. De nieuwe kwelgeulen en de

Waal staan nu met elkaar in contact en de komende tijd wordt de stroombaangeul verder uitgegraven. Tot 2020 zullen de aannemers zand en klei winnen uit de Millingerwaard. In de tussentijd kijken wij naar nog meer mogelijkheden en kansen voor natuurontwikkeling.”

Wat is het effect op de natuur?

Boswachter Thijmen van Heerde: “Riviernatuur is sterk en explosief. Bij het verplaatsen van de zandfabriek ging bijna de hele Millingerwaard op de schop, maar de natuur pakte het gebied in no time terug. Het duin werd in toom gehouden door >>

Kleiputten

In de Millingerwaard vind je kleiputten van oude steenfabrieken die zijn teruggegeven aan de natuur. De Millingerwaard ligt in de Gelderse Poort en telt zo'n 800 hectare struinnatuur.

Kwelvingers

Dwars door de Millingerwaard is een brede stroombaangeul van 3 kilometer lengte aangelegd, die samen met vijf kwelgeulen het hart van het gebied vormt. Het geulenpatroon sluit stroomafwaarts aan op de Waal. Wanneer het water in de rivier stijgt, wordt dat opgevangen in de Millingerwaard. Bij heel hoog water gaan de geulen meestromen met de rivier. Zo kan de Waal het extra water snel afvoeren en daalt de waterstand met 6 centimeter. Het geulenpatroon in de uiterwaarden werd nieuw uitgegraven door Boskalis/ Van de Wetering in samenwerking met K3Delta. Door de historische lagen in de bodem te volgen, ontstond de vorm van een hand met gespreide vingers. De kwelgeulen heten daarom kwelvingers. Iwan Reerink van K3Delta namens de aannemerscombinatie: "Normaal gesproken is er overheidsgeld nodig voor dit soort gebiedsontwikkelingen, nu wordt het project door klei- en zandwinning bekostigd. Door de handen ineen te slaan, ontstaan er mooie dingen met een groot maatschappelijk draagvlak."

de toegangsweg naar de zandfabriek. Nu kan het duin aangroeien. 's Zomers kleurt het Millingerduin alle tinten geel, paars en roze. En de stroomdalflora trekt veel dieren en insecten aan. Het water beweegt nu mee met de waterstand in de Waal. De planten en dieren zijn gewend af en toe leefruimte in te leveren en zowel extreme natheid als droogte te overleven. De afgelopen jaren zagen we ontzettend veel riviernatuur razendsnel terugkeren.

Omgevingsmanager
ANNEMIEKE VAN DEN BERG

"In de Millingerwaard is het 'omdenken' begonnen"

Zaden die met het rivierzand meekomen, kunnen ook na lange tijd nog ontkiemen. En dan groeien er niet twee plantjes, maar meteen honderdduizend tegelijk. Door de herinrichting kunnen we nu ver in een prachtig oud oobos komen. Op sommige plekken zag ik dat het bos al overgaat naar een nieuwe fase. Eikvarens hechten zich nu aan de bomen. Ze houden van een hoge luchtvochtigheid, zodat je een soort jungle krijgt. Heel indrukwekkend! Eerlijk gezegd had ik niet verwacht dat de natuur al zo ver zou zijn."

Mag de natuur haar eigen gang gaan?
Van Heerde: "Absoluut. We gebruiken nu weer de volle potentie van de riviernatuur en laten natuurlijke processen hun gang gaan binnen de voorwaarden voor de waterveiligheid, die we nauwlettend

- ⬇ Door de herinrichting hebben de bossen verschillende stadia van ontwikkeling.
- ⬇ De natuurontwikkeling wordt deels betaald met de opbrengst van zand- en kleiwinning.

© Thijmen van Heerde

© K3Delta

in de gaten houden. Wij hebben de basis gelegd, maar de natuur bepaalt hoe het er daadwerkelijk uit moet zien. De Waal bepaalt tot hoever het water de uiterwaarden instroomt, grote grazers als runderen en paarden bepalen zelf waar ze lopen en wat ze eten. Zo ontstaat een afwisselend landschap met hoogteverschillen en diverse soorten planten, die op hun beurt weer vogels en insecten aantrekken. We grijpen alleen in als de doorstroombaarheid van het gebied in het geding komt, bijvoorbeeld door vegetatie weg te halen. De Millingerwaard bleek het hoogwater

Bever (Castor fiber)
Grootste knaagdier van Europa in Nederland

LENGTE KOP-ROMP:	70-100 CM
LENGTE STAART:	25-37 CM
BREEDTE STAART:	12-16,5 CM
GEWICHT:	15-35 KG
TIJD ONDER WATER:	5 MIN.
DRAAGTIJD:	3,5 MND
AANTAL JONGEN:	2-4
LEEFTIJD:	8-12 JAAR,*

* Max. 35 jaar
Bron: zoogdiervereniging.nl/bever

van januari gelukkig uitstekend aan te kunnen. Als wij natuurlijke processen durven loslaten, zullen hier in de toekomst ook bomen gaan groeien. Dan kan het rivierduin zomaar een hardhouten oobos worden. Daarvan hebben we er niet veel in Nederland."

Wat kunnen bezoekers doen in de Millingerwaard?

Van Heerde: "De Millingerwaard is geliefd bij wandelaars, vogelaars en fietsers omdat het ruig is en vol wilde dieren. Nieuw zijn bevertochten en snorkelexcursies

in de kwelvingers. Kwel is water dat uit de grond omhoogkomt. Gefilterd door zandlagen is het kraakhelder, zeker als de Waal laag staat. Al kanoënd of snorkelend ontdek je bevers en hun burchten, bijzondere waterplanten, vissen en insecten."

Loop mee voor Buitenfonds

Doe je mee aan de Nijmeegse Vierdaagse? Sponsor een Buitenfondsproject van boswachter Thijmen!

devierdaagsesponsorloop.nl

Boswachter
THIJMEN VAN HEERDE
@bosw8erthijmen

"Wij legden de basis, maar de natuur bepaalt zelf hoe het er uit moet zien."